

Mojster in Margareta

Mihail Afanasjevič Bulgakov

MIHAIL AFANASJEVIČ BULGAKOV (1891 – 1940)

se je rodil leta 1891 v Kijevu v Ukrajini. Leta 1909 konča gimnazijo in se vpiše na kijevsko medicinsko fakulteto. Leto pred tem spozna svojo prvo od treh žen Tatjano Lappa iz Saratova, kamor se na začetku prve svetovne vojne leta 1914 tudi preselita. Tri leta kasneje se je ločil in ponovno poročil z Ljubov Belozerskajo, leta 1932 pa se je poročil že tretjič z Jeleno Šilovskaja, ki je bila Bulgakovu navdih za lik Margarete v njegovem znamenitem romanu Mojster in Margareta. Skupaj sta živela ob Patriarhijskih ribnikih v Moskvi (ki so tudi kraj dogajanja v romanu). Tam Bulgakov dela kot zdravnik v bolnišnici. Leta 1916 konča študij medicine in odide službovat v bolnišnico Rdečega križa. Med zdravljenjem otroka se okuži in si težave blaži z morfijem ter postane z njim zasvojen. Leta 1919 se znajde v vojaški bolnišnici v Vladikavkazu. V tem mestu dobi delo kot novinar pri lokalnem časopisu; to ga tako zaznamuje, da za vedno pusti medicino ter se posveti le še pisanju. Sprva dela še v Vladikavkazu kot vodja oddelka za literaturo, nato pa kot vodja oddelka za gledališče v tamkajšnjem Umetniškem sektorju vladikavkaškega revolucionarnega komiteja. Leta 1921 se preseli v Moskvo, se preživlja s pisanjem za različne časopise in revije ter postane član Društva sovjetskih pisateljev. V zadnjem desetletju svojega življenja je Bulgakov delal na omenjenem romanu, pisal igre, kritike in prevode ter dramatizacije številnih romanov. Umrli je 10. marca 1940 v Moskvi, slep in za posledicami dedne motnje ledvic.

Bulgakov je napisal vrsto pripovednih in dramskih del, s katerimi sodi med najboljše ruske pisatelje 20. stoletja. Pomembnejša so pripovedna dela:

Romani:

Bela garda,
Življenje gospoda Moliera,
Gledališki roman,
Mojster in Margareta.

Povesti in novele:

Diaboliada,
Hiša št. 13,
Prigode Čičikova,
Usodna jajca,
Kitajska zgodba,
Pasje srce,
Zapiski mladega zdravnika.

Drame:

Dnevi Turbinovih (dramatizacija romana Bela garda),
komedija Zojkino stanovanje,
drama Beg,
komedija Škrlatni otok,
drama Zarota svetohlincev (Moliere),
Mrtve duše (*dramatizacija* Gogoljevega romana),
drama Poslednji dnevi (Puškin),
komedija Ivan Vasiljevič (o Ivanu Groznem),
Vojna in mir (*dramatizacija* Tolstojevega romana),
Don Kihot (*dramatizacija* Cervantesovega romana).

OZADJE ROMANA:

Mihail Bulgakov je bil velik neznanec med ljudmi svojega časa. Razumel je ta čas v njegovi pravi, nepropagandni podobi, zato ga je znal opisati in upodobiti.

Roman Mojster in Margareta je Bulgakov pisal dolgo vrsto let: od leta 1928 pa vse do smrti 1940. Je njegovo življenjsko delo. Uvrstiti ga moremo v vrh svetovne proze 20. stoletja. Prvi osnutek je bil napisan že leta 1929 in tudi istega leta uničen z avtorjevo roko. K romanu se je vrnil 1930, a malo pred smrtjo ga je napol slepi pisatelj kljub hudi bolezni končal. Potem je minilo šestindvajset let, v katerih je bilo ime pisatelja skoraj pozabljeno.

Delo, ki je tako izstopalo iz okvirov uradnega socialističnega realizma, je izšlo v Sovjetski zvezi šele 1966 v skrajšani (cenzurirani) obliki v reviji Moskva. To je bil literarni dogodek prve vrste. Takoj zatem se je začela zmagoslavna pot tega romana v svet. Brž so ga začeli izdajati v zahodni Evropi: leta 1969 pa je zahodnonemška založba Possev v Frankfurtu izdala roman v integralni obliki. Od takrat naprej Mojster in Margareta živi v središču pozornosti svetovne literature. Roman je v kasnejših letih postal tudi osnova za film (Aleksandar Petrovi} v Beogradu) in je bil dramatisiran. Dramatizacijo in režijo je opravil znani ruski nevladni režiser Jurij Ljubinov v gledališču Na Taganki leta 1977. Treba je reči, da je boj za uprizoritev trajal nekaj let, preden je cenzura dovolila predstavo.

Desetletje, v katerem je nastajal ta nenavadni leposlovni rokopis, je v preteklosti Rusije kar se da dramatično, konfliktno in protislovno. To je desetletje, ki mu roman kaže kot ogledalo pravo podobo spake. Stalinov politološko-teološki Kratki kurz zgodovine vse zvezne komunistične stranke (boljševikov) ta čas poimenuje: boljševiška partija v borbi za socialistično industrializacijo dežele, boljševiška partija v borbi za kolektivizacijo kmetijstva. Za takimi propagandnimi naslovi pa se skrivajo procesi, množične deportacije in likvidacije vseh, ki so si kakorkoli drznili kritično misliti o Stalinovem avtokratskem režimu. Koliko ljudi je našlo smrt v teh letih tako imenovanega razrednega boja in graditve "socialistične" družbe, je težko ugotoviti, vendar pa kaže, da je številka dvajset milijonov realna. Naslov romana nakazuje predvsem ljubezensko zgodbo (razmerje med Mojstrom-umetnikom, ustvarjalcem in Margareto-njegovo ljubico), vendar prihaja le-ta do izraza šele v 2.delu (Mojster sam nastopi šele v 13.poglavju!). Zgodba, ki jo "pripoveduje" Mihail Bulgakov je svojevrstna in zato tudi nenavadna združitev dveh različnih družbenih in časovnih tokov. Sedanjega in preteklega, a je med njima minilo skorajda dva tisoč let zgodovine. Prvi tok je predstavljen z moderno človeško tragedijo pod Stalinom, drugi tok pripovedi pa se spušča daleč nazaj v zgodovino rimsko-judovskih odnosov, ki jih v romanu poosebljata Poncij Pilat in Ješua. Jeršalaim v trenutku Kristusove mučeniške smrti in Moskva v tridesetih in štiridesetih letih, ko se dokončno utrdi Stalinova avtokracija s svojo ideologijo sodnih procesov in strahovlado.

Prepletata se torej dva časa: začetek našega štetja in 20.stoletje ter dve intonaciji: resnobnejša in zabavnejša. Prva linija vodi roman v zgodovinsko, mitsko, idejno sfero, v ožjem smislu obravnava spopad med duhovno silo (Kristus) in oblastnikom (Poncij Pilat). Druga linija, segajoča v sodobnost, je fantastična in groteskna. Avtor uporabi tudi številne satirične možnosti zaobračun s sovjetsko birokracijo iz z od nje gojenim malomeščanstvom. Bulgakov nam v svojevrstni združitvi dveh zgodovinskih obdobj opisuje moralne in družbene spopade, ko vstopajo v zgodovino nori rimski cesarji in ko že tu in tam sredi tridesetih let vladajo nori, a moderni populistični diktatorji, kakršne je spočelo in omogočilo tehnokratsko, tehnično in industrijsko dvajseto stoletje.

Roman je duhovita antizgodovinska igra, saj je Jeršalaim ali Jeruzalem prav tako lahko Moskva, kot je ta lahko z vsemi svojimi družbenimi značilnostmi in lastnostmi tudi judovska

prestolnica, v kateri vlada peti prokurator Judeje Poncij Pilat. Bulgakov je bil eden tistih bistrournih pisateljev, ki je zaslutil, da so krvniki lahko tudi žrtve in da so žrtve lahko tudi krvniki, ki sicer ne ubijajo, a se trpinčijo in mučijo druge. Poncij Pilat je krvnik, a je tudi žrtev samega sebe in tisti, ki upravlja Moskvo, je diktator, a je prav tako odvzel sebi svobodo, kot jo je odvzel drugim. Roman o Mojstru in Margareti je kajpada v svojem bistvu satira.

V satiri Bulgakova je vzpostavljena enovitost groteske, ironije, poezije in fantastike saj se z njimi kritični odnosi do sveta in družbenih razmer širi in pogloblja.

Mihail Bulgakov v Mojstru in Margareti opisuje in analizira moralno, duševno in psihološko politično morfologijo in geografijo Stalinove (Leninove) družbe v tretjem in četrtem desetletju, ko se je Gruzinceva bonapartistična diktatura dokončno utrdila na oblasti. Roman je napisan s srčno krvjo pisatelja, ki se je zavedel močvirja, v katerem je živel. V romanu se pojavljata dve skupini junakov, med kateri poteka ostra črta ločnica, če ne celo prepad, čez katerega ne vodi noben most.

Prvo čisto, človeško in uporniško skupino sestavljajo Margareta, Mojster in Woland s svojimi nenavadnimi prijatelji, v drugo pa so uvrščeni ljudje iz personala takratne družbe in njenih političnih in kulturniških institucij. Taka literatura socialistični možnosti šele odpirajo vrata v pokrajine brez oblasti, nasilja, gospodarske in tehnicistične metodologije. V pokrajine človečnosti, kolikor je ta sploh mogoča.

Rokopis je bil pritihoapljen in v angleščini natisnjen leta 1976. Ohranilo se je kar osem različic dela.

Roman je poln mračnega humorja in neverjetnih absurdnosti s Satanom in njegovimi norimi ali napol norimi slugami in coprnici, ki mu pomagajo pri njegovem početju.

Glavna tema romana je nasprotje med umetnostjo in stvarnostjo.

Močna moralna misel je v romanu prepletena z grotesknimi in poetičnimi prvinami.

Moskva in njeni prebivalci v tridesetih letih so prikazani fantastično in groteskno, jeršalajska zgodba pa je napisana realistično in deluje psihološko prepričljivo.

Teme, ki jih pisatelj poudarja so humanistične vrednote (človečnost, svoboda mišljenja in ustvarjanja...)

POSEBNOST ROMANA

Bulgakov je v tem delu nadaljeval Gogoljevo groteskno fantastično smer. V tej je moralna misel prav tako močna kot pri Tolstoju, obenem pa prepletena s številnimi grotesknimi in poetičnimi prvinami. V groteskni, simbolični podobi obravnava najpomembnejša vprašanja svoje dobe. Nasprotja stalinistične družbe prenaša v domišljjski svet, jih tu poetično osvetli, tako da je njihovo moralno bistvo še vidnejše. Glavna tema je nasprotje med umetnostjo in stvarnostjo, kot ga ponazarja osrednja zgodba Mojstra in Margarete, vzporedna pa nasprotje med oblastjo in dobroto, kot ju poosebljata Poncij Pilat in Jezus in Nazareta (Ješua). Roman obseže glavna vprašanja našega časa, predvsem pa taka, ki so navzoča v vseh zgodovinskih časih.

GROTESKA

Dela, ki kažejo realnost s pomočjo nenavadnih, popačenih likov. Ta popačenost je posledica pretiranosti posameznih potez pojava, s tem pa opozarja na globlji smisel. Groteska je sorodna tragikomičnosti, absurdu in karikaturi. V moderni literaturi je čedalje pomembnejša kot izraz za doživetje nesmiselne, absurdne, neskladne ali demonične realnosti, posebno v dramatiki in pripovedništvu.

O ROMANU:

Dejanje tega nenavadnega dela se odvija na realnem in irealnem planu, zgodbe pa, ki jih povezuje tako sam Mojster, kot tudi glavni problem, ki ga pisatelj zastavlja, namreč problem strahu in poguma, svobode in konformizma se odvijajo v dveh prostorskih in časovnih razsežnostih: v sodobni Moskvi in v antičnem Jeršalaimu.

Tako ga bi lahko označili kot fantastičen roman, kot pripoved o umetnosti in umetniku v določenem času in prostoru, kot ljubezenski, satiričen, a tudi kot filozofski roman.

Zgodba se najprej odvija v Moskvi v tridesetih letih in pripoveduje o umetniku, ki piše roman o Ješuji in Pilatu. Zaradi tega doživi hude napade uradne kritike, ki mu prepreči, da bi delo objavil. Mojster ostane zvest svojemu umetniškemu poslanstvu, ne vda se tistim, ki imajo v svojih rokah moč. Po nejasno omenjenih, a vendar razumsko razložljivih udarcih usode zapade v blaznost ter umre v umobolnici. Ob tej glavni sižejni liniji teče pripoved o poetični ljubezni med njim in Margareto, o ljubezni, ki se uresniči komaj v neresničnem svetu. To bi bila potemtakem realno pojmovana zgodba o fizičnem propadu svobodnega umetnika v ustaljenem svetu, če ne bi bil Bulgakov vnesel vanjo fantastičnih elementov ter jih strukturno tako tesno povezal z osrednjo pripovedjo, da se je meja med svetom fantastike in stvarnosti zbrisala.

Zgodba se torej začne v zelo realni in natančno opisani Moskvi tridesetih let, med čisto vsakdanjimi ljudmi. A tedaj se pojavi –knez teme- Woland s svojim spremstvom, s temnim vitezom Azazellom, z glumaško predrznim Korovjevom in z govorečim mačkom Behemotom. Ta družina poseže v življenje mesta in naredi nemajhno zmedo.

Vendar se ta fantastična bitja presenetljivo dobro prilagodijo razmeram v realnem času in kraju, a tudi sam Woland ni konvencionalen –knez teme. Ješujevega učenca Levija Mateja sprejme ter na Ješujevo željo odreši Pilata tisočletnega trpljenja.

Ne gre torej za priliko ali pravljico, temveč za zgodbo o ljudeh v konfliktnih položajih in o njihovih odločitvah. Odločati pa se mora v tem romanu marsikdo, zlasti oba idejna protagonista, Mojster in Ješua, človeka, ki sta v imenu ideala uprla močnejšim od sebe, a tudi Margareta in Pilat in tudi marsikateri neznatni Moskovčan. S tem pa načenja Bulgakov eno izmed najpomembnejših vprašanj človekovega bivanja, in sicer v obeh časovnih in prostorskih plasteh.

V večini poglavij, katerih dejanje je postavljeno v Moskvo, je satiričen prizvok zelo močan. Avtorjeva domišljija nam kaže čudno zmedo mogočega in nemogočega. Ne gre mu za velike pregrehe, temveč za majhne ponigliivosti, ki so nevarne prav zato, ker so se jih ljudje navadili. In prav to navajenost ruši Woland, ko jo prižene do absurda v spletu pisanih, pogosto grotesknh dogodivščin.

Ljudje, ki so akterji teh dogodivščin, so običajni pisateljevi sodobniki. Malce so karikirani, a ne prehudo in tako ne presegajo običajnih razsežnosti. Drugače je z glavnimi osebami. Woland seveda pripada svetu fantazije in je v realnem svetu le začasen gost. Pač pa sodita Mojster in Margareta v oba svetova: v fantastiko in v resničnost. Vendar Margareta ni simbol. Je realna ženska, ki je pripravljena na vse, samo da reši ljubega. Zato tudi sprejme vabilo na Satanov ples in odigra tam vlogo gostiteljice – kraljice. Tudi njeno maščevanje Mojstrovim sovražnikom ni prav nič demonsko.

Pisatelj pogosto pripoveduje o njem z dveh stališč, s fantastičnega in razumsko razložljivega. Tak je v prizoru v bolnici, v ljubezni do Margarete, v prizorih z Wolandom. Njegova ljubezen je kot razodetje, njuna idila v stari hišici v zakotni ulici je podobna pravljici, ki jo poruši neimenovana, a vendar realna sila. To je življenje zunaj konvencij in prav zato mu ni obstanka. Njuna ljubezen najde izpolnitev le v svetu fantazije, kamor ju popelje Woland v zaključnih prizorih. Vendar se srečen konec možen le v pravljici. V realnem svetu je vse čisto drugače in pisatelj poskrbi za temu primeren razplet zgodbe – oba zaljubljenca doleti v realni Moskvi naravna smrt.

Toda dogajanje v Moskvi je samo ena plat romana. Druga nas prenese v čisto drugačno okolje. Mojster in njegovo ustvarjanje namreč motivno in sižejno povezujeta oba časovno in prostorsko tako oddaljena svetova. Moskvo tridesetih let in antični Jeršalaim. Vez med obema je Mojstrov roman, to je pa spet pripoved o usodnih odločitvah v nekem čisto drugačnem okolju, o spopadu med svobodno mislijo in oblastjo. Isti problem se potemtakem ponavlja v docela drugačni situaciji. Svetopisemska legenda je za pisatelja zgolj gradivo, priložnost za zastavljanje in osvetlitev v vseh časih aktualnega problema človekove izbire med svobodo in nesvobodo.

Avtorjeva pripoved svobodno prehaja iz enega časa in prostora v čisto drugega. Zato, da ju tudi z besedami poveže, uporabi svojevrsten postopek – poglavja se končujejo odnosno se začinjajo z istimi besedami. Tak postopek tvori neke vrste prehod med satirično intoniranimi stranmi v sedanost in svečano dikcijo, s katero pripoveduje o dogajanju v davni. Vendar so določene stvari enake v starih in v sodobnih časih. V Moskvi in Jeršalaimu živi množica navadnih ljudi, ki hodijo po svojih opravkih, za svojo blaginjo in se bojijo močnejših od sebe. Morda malce drugače čutijo in govorijo, ampak sonce je povsod enako in ljudi povsod navdajajo enake temne slutnje.

Pač pa sta govorica nastopajočih oseb in avtorjev jezik v obeh primerih silno različna. Medtem ko govori o sodobni Moskvi v pretežno pogovornem jeziku, spominjajo strani, posvečene antičnemu Jeršalaimu na zglede svečane, klasično izklesane proze. Govorica sodobnikov je pogosto vulgarna, včasih zveni kot parodija privajenih šablon časopisnega in pisarniškega jezika, ki so že tako obrabljene, da so postale že nesmiselne. Vulgarnost se dotakne celo Margarete (kot čarovnice), le Woland in Mojster je ne poznata. Zlasti Mojstrov jezik je pogosto privzdignjen in namenoma zabrisan.

Antični svet je popisano natančno in stvarno. Nekoliko je celo moderniziran, da se avtor izogne očitnim anahronizmom. Vidi se, da mu je zgodovinska zgodba manj važna, ker mu gre za vedno pomembna vprašanja. Jeršalaim je kraj, kjer se odigrava tragedija strahu in poguma, ta pa se lahko odigra tudi drugod.

Tako legendarni element svetopisemske zgodbe izginja, prilika se spremeni v dramo strahu in poguma.

Pilat je sam ujet v mehanizem oblasti, ki ga Ješua ne priznava in ne pozna. Ko zasluti, da se Ješujeva stališča lahko razlagajo kot upor zoper oblasti, se ustraši in ga izroči rablju. Torej nima poguma, da bi se odločil po svoji vesti, marveč se ukloni pritisku.

Tu Bulgakov odkriva posebno naravo strahu in nesvobode, namreč njuno avtomatiziranost, privajenost. Pogumni vojščak Pilat se ni bal smrti na bojišču, zgrozi se pa ob misli, da bi tudi

njega utegnili zgrabiti kolesa že skoraj mistične in splošne sprejete tiranije. Takšen pristanek sluti kot poraz, kot nekaj, česar se ne bo nikoli rešil. V tem je njegova tragična krivda in zato se prej in bolj tragičen kot naivni filozof Ješua.

Zadnja poglavja so napisana v drugačnem ključu. Slikoviti prizori na Satanovem plesu so le uvod v pravljčni konec. Ko odidejo zadnji gostje, postane ton resen. Ob Wolandu se zberejo vsi protagonisti. Ta reši Mojstra, potem ko mu dopove, da v resničnem življenju zanj ni mesta. Podeli mu zasluženi mir v pravljčnem domovanju, kjer bo lahko mirno živel z Margareto in ustvarjal. Tudi Pilatu je odpuščeno, sporočilo o odrešitvi pa mu prinese njegov tvorec – Mojster.

Oba protagonista sta mrtva, stranske osebe doživijo nekaj običajnih težav, sicer pa gre življenje svojo pot. Pisatelj ironično pripoveduje o govoricah, ki krožijo po deželi in o poizkusih oblasti, da stvari razvozljajo. A ljudje se prav radi pomirijo in se umaknejo v neko avtomatizirano varnost. Kajpada, v tem varnosti ni prostora za svobodo in ustvarjalnost.

KARAKTERIZACIJA

MARGARETA — Mojstrova ljubezen. Bila je v nesrečnem zakonu, misleč, da je Mojster mrtev. Pojavi se komaj v drugi polovici romana, kjer ima čast gostiti nadnaraven ples. Mojstru stoji do konca ob strani ter preprosto ljubi njegovo delo o Pilatu in Ješui. S svojim značajem naredi dober vtis na Wolanda, ter si tako zagotovi življenje, ki si ga je najbolj želela.

MOJSTER - vez med obema prostorskima in časovnima planoma v romanu. Kajti prav on je tisti, ki piše zgodbo o Ješui in Pilatu. Mojster gotovo ni »karakter«, kot to velja za realistično podobo, marveč simbol umetnika, ustvarjalca ki je nad običajnim dogajanjem. Zelo malo zvemo o njegovem značaju, saj ga spoznavamo kot človeka, ki je razočaran nad svetom ter sabo.

WOLAND - moderniziran in intelektualiziran satan, odličen poznavalec ljudi, njihovih pregreh, a tudi njihove reve. Kaznuje poniglavce in sebičneže, a ne prehudo – pač na področju kariere in blaginje, medtem ko nagradi Mojstrovo požrtvovalno službo umetnosti in Margaretino veliko ljubezen. Ni tisti, ki zapeljuje ljudi v pregrehe, saj je bil sam –nevidno navzoč-, ko je Pilat zasliševal popotnega modrijana Ješuo in potemtakem ni vplival na njegovo odločitev. Tudi v zaključnem prizoru, ki je podan v fantastičnem planu, ni nasprotnik svetlobe – Ješue, marveč le upravnik drugega resorja.

KOROVJEV — Wolandov ožji pomočnik ali asistent. Imel je zmožnost ustvarjanja iluzij. Sam ni nikoli uporabljal nasilja za zmago nad nasprotnikom. Oblečen je vedno v križasto obleko ter ima zlomljene naočnike. Pri navadnem posamezniku zagotovo vzbuja pozornost.

BEHEMOT — velik, črni maček. Imel je zmožnost govorjenja ter stoje na dveh tacah. Drugemu delu družčine je bil velikokrat zoprn, saj je imel nad vsakim dejanjem nek komentar. Sam je včasih uporabil tudi nasilje. Imel je prefinjen odnos ter se mnogokrat postavil v vlogo, ki mu ni bila dodeljena, vendar so ga drugi zmerom ustavili ter ga preklinjali.

AZAZELLO — Wolandov pomočnik, ki se v romanu pojavlja najmanj. Bil je rdečeglav ter srednje postave. Ta tudi ponudi Margareti mazilo, zato ga lahko enačimo z likom iz Biblije.

JEŠUA - je naiven popotni filozof, ki veruje v dobroto ljudi in v zmago nenasilja. Ta ne pozna omahovanja in ob vseh človeških lastnostih, ki mu jih je prisodil pisatelj, je predvsem simbol dobrote in svobode odločanja, podobno kakor je Mojster simbol svobode ustvarjanja.

PILAT - »peti prokurator Judeje«, neomejen gospodar rimske kolonije, v resnici pa bolan in osamljen človek, ki že dolgo nikomur ničesar ne verjame. Zid absolutne oblasti ga je že zdavnaj ločil od ljudi in mu spremenil življenje v puščavo. A ta skeptik ni gluha za glas vesti in zna potegniti črto med dobrim in zlim.

OBNOVA

1. poglavje

Dogajanje se prične pri Partriarhijskih ribnikih, kamor se odpravita Mihail Aleksandrovič Berlioz – urednik umetnostnega časopisa in upravnik uradnega odbora ter pesnik Ivan Nikolajevič Pariner, ki je pisal pod psevdonimom Bezdomni.

Beseda med sogovornikoma je tekla o obstoju Jezusa Kristusa. Berlioz je namreč Ivanu naročil, naj napiše pesnitev, ki bo zanimala obstoj Kristusa, Bezdomni pa je v pesnitvi Jezusa upodobil kot živečega s slabimi lastnostmi.

Čez čas se jima približa tujec, ki je nanju že na začetku naredil čuden vtis. Predstavil se je kot profesor črne magije ter jima v pogovoru zatrdil obstoj Kristusa. Za dokaz jima začne pripovedovati naslednjo zgodbo.

2. poglavje

Dogajanje se preseli c čas Jezusa Kristusa v Jeršalaim in sicer nastopi prokurator Judeje – Poncij Pilat. Zaslišuje obtoženega Ješua, ki je bil poznan tudi pod vzdevkom han-Nasri, saj naj bi ljudstvu oznanjal, da bo podrl tempelj. V pričanju omeni tudi Levija Mateja, ki bi se naj odpovedal denarju ter hodil z njim. Prokurator pri Ješui ne najde nobenega prestopka, zato ga le izžene v zapor. Vendar je Han Nasri obtožen tudi govorjenja proti cesarju in med branjem te obtožnice dobi Pilat halucinacijo – namesto jetnika vidi iznakažen obraz neke druge osebe. Ko se je zbral sta nadaljevala pogovor in sicer je ta nanesel na Judo iz Kariota, pri katerem se je pred zaprtjem mudil Ješua. Prokurator se v nadaljevanju precej razburi ter potrdi smrtno obsodbo. Kasneje se Poncij Pilat dobi s duhovnikom Kajfom, ki je bil član sindrija in je imel novico, katerega izmed obtoženih bodo oprostili: Van Ravena ali han-Nasrija. Sindrij se je odločil za oprostitev nevarnejšega Van Ravena, kljub prizadevanju Pilata, da bi spustili Ješuo. Napočil je čas, da na trgu prokurator naznani imena obsojencev in tako se množica napoti proti gori Golgoti, kjer bodo le-ti tudi usmrteni.

3. poglavje

Ko profesor konča s pripovedovanjem je bil že večer. Po pretresljivi zgodbi jima pove še, da je bil sam navzoč pri dogajanju v Jeršalaimu. Pesnika sta ga po teh besedah označila kot blaznega in tako doumela prazno govorjenje o sončničnem olju, Anuški ter prerokovanju o smrti. Berlioz se je napotil proti telefonski govornici, da bi telefoniral v urad za tujce. Vendar med potjo sreča moža, ki je bil natanko isti kot tisti iz njegove halucinacije in ta ga tudi ogovori. Poslušajoč njegove nasvete se je Berlioz vrnil za zapornico in naredil korak nazaj. Na tem mestu se mu je tudi spodrsnilo. Padel je na progo ter se ubil. Voznica tramvaja je bila ženska, njeno vozilo pa je Berliozu odsekalo glavo – točno tako, kot je napovedal čudni profesor.

4. poglavje

Izkaže se, da se je pesniku spodrsnilo na sončničnem olju, ki ga je razlila Anuška. Ivan Nikolajevič je takoj doumel, da je profesor natanko vedel vse o Berliozovi smrti. Profesorju se pridruži tudi križasto oblečen možak, ki je malo prej dal Berliozu nasvet za pot. Ivanu se oba uspeta izogniti, na določeni razdalji pa se jima pridruži tudi črn maček. Trojica se je razšla ter Ivan je izgubil sled za vsemi tremi. Najbolj ga je čudilo obnašanje mačka, ki je hotel kupiti vstopnico za vlak ter se vedel povsem človeško in razumno.

Ivan se je napotil v hišo št. 13 in sicer v stanovanje 47, kjer je namesto profesorja našel v kopalnici nago žensko, ki ga je zaradi nepozornosti zamenjala za nekoga drugega. Ivan si je v tem stanovanju vzel svečo ter papirnato ikono. Nato se je napotil proti reki Moskvi, kjer se je slekel, obleko zaupal bradaču ter skočil v mrzlo reko. Ko je priskakljal na kopno je namesto celotne obleke videl le spodnjice, svečo ter papirnato ikono. Odpravil se je H Gribojedovu, misleč bo tam našel profesorja.

5. poglavje

Staro enonadstropno hišo so tako imenovali zato, ker naj bi bila nekoč njena lastnica teta pisatelja Aleksandra Sergejeviča Gribojedova. V lasti jo je imelo moskovsko slovstveno združenje Masolit. Tega večera je tukaj dvanajst literarov čakalo na Berlioz, saj bi moral voditi sejo. Literari so postajali jezni zaradi zamude oz. odsotnosti Berlioz, vendar so kmalu odšli v restavracijo. Tam so tudi izvedeli o smrti manjkajočega literata ter se le kratek čas žalostili. Medtem je pisatelj Želdbin urejal papirje v zvezi s pokojnim Berliozom. Kasneje je v Gribojedov stopil napol razgaljen Bezdumni, ki je takoj pozval vse k iskanju morilca. Navzoči so ga označili kot blaznega ter ga odpeljali v psihiatrično bolnišnico.

6. poglavje

V bolnišnico je Ivana spremljal pesnik Rjuhin, kateri se je Bezdumnemu zagnusil zaradi izdajstva. Zdravniku je povedal vse, kar se je tisto noč zgodilo in ta ga je zaradi neobogljivosti na silo zadržal na kliniki.

7. poglavje

Dogajanje se prestavi na Vrtno ulico v stanovanje št. 50, kjer nastopi Stjopa Lihodajev, ki je stanovanje na pol delil s pokojnim Berliozom. Za to stanovanje so govorili, da je prekleto, saj so vsi stanovalci, ki so bivali v št. 50 izginili brez sledu. Stjopa se je zjutraj zbudil brez moči, saj se čez noč pijačeval. Ko je pogledal v ogledalo je videl, da sobi ni sam. Gost se mu je predstavil kot Woland, profesor črne magije. Prejšnji večer naj bi podpisala pogodbo za uprizoritev Wolandovih sedmih predstav. Stjopa se ničesar od naštetih dogodkov ni spominjal, vendar mu je Woland kot dokaz pokazal pogodbo. Poklical je tudi Rimskega, ki mu je potrdil veljavnost dogodkov. Ko je Stjopa prišel nazaj v sobo Woland več ni bil sam. Z njim je bil še maček imenovan Behemot, možak v križasti obleki, iz ogledala pa je stopil še rdečelas Azazzello. Od vseh dogodkov je Stjopa padel v nezavest. Zbudil se je na pomolu v mestu Jalta-

8. poglavje

V kliniki se Ivan seznanja z doktorjem Stravinskim, kateremu uspe dobiti privolitev za bivanje v kliniki.

9. poglavje

Na drugi strani mesta je Nikanor Ivanovič Bosoj urejal papirje glede Berliozove zapuščine. Ko vstopi v stanovanje umrlega vidi za mizo sedečega prav tistega dolgina v križasti obleki in razbitimi naočniki. Ta se mu predstavi kot Korovjev. Pove mu, da mag Woland želi med časom nastopov živeti v prav tem stanovanju. Ker je bil Nikanor nekoliko skeptičen, ga Korovjev hitro prepriča s finančnimi sredstvi. Podkupnino je Nikanor skrnil v oddušnik in bil pozneje zaradi najdenih dolarjev zaprt. Prijavil ga je namreč prav Korovjev, zanimivo pa je to, da so iz Nikanorjeve aktovke izginile vse listine povezane s skrivnostnim dolginom.

10. poglavje

Medtem pa sta v sobi finančnega ravnatelja Varieteja bila Rimski in Varenuh. Čez dan sta dobivala zelo čudne brzjavke od Lihodejeva, češ, da je v Jalti ter pod vplivom hipnoze. Ko sta prišla do zaključka, da je vse to le potegavščina, si je Varenuh spravil brzjavke v aktovko ter odšel na ulico. Tukaj sta ga pričakala debeluh mačjega videza ter rdečelasec Azazzello. Vzela sta mu brzjavke, ga privlekla do nekega stanovanja ter ga napol mrtvega pustila pri neznani ženski.

11. poglavje

12. poglavje

Kasneje, proti večeru, se je pričela razprodana predstava. Napovedovalec Bengalski je napovedal Wolanda ter njegova pomočnika – mačka Behemota ter Korovjeva. Najprej sta se Fagot-Korovjev ter mag zapletla v pogovor. Občinstvo se je začelo dolgočasiti, zato se je trojica odločila za magično predstavo. Iz stropa se je vsul denarni dež in hitro se je kot rezultat pokazala množična hipnoza. Bengalski je pritrnil, da bo denar izginil tako hitro kot se je prikazal in s to izjavo se je zameril nastopajočim in občinstvu. Nek gledalec je predlagal, naj mu odtrgajo glavo. Maček Behemot je to tudi naredil in občinstvo je bilo zgroženo nad izpolnjenim dejanjem. Bengalski je glavo sicer dobil nazaj, vendar so ga odpeljali na kliniko zaradi psihične nestabilnosti. V nadaljevanju predstave so se na odru prikazali dragi kosi ženske garderobe, ki so bili na voljo občinstvu in to kar zastoj. Nastop se je končal, ko je Fagot razkrinkal Arkadija Apolonoviča in sicer ga je obtožil varanja.

13. poglavje

V kliniki Ivana obišče tujec, ki ima ključke od bolnišnice in se lahko ponoči sprehaja izven svoje sobe. Ivan je takoj dobil občutek, da tujcu lahko zaupa zato mu začne pripovedovati svojo zgodbo. Tujca še posebno pritegne pripoved o Ponciju Pilatu, saj kasneje pove, da je v kliniki prav zaradi njega – o njem je namreč napisal zgodbo. Pove tudi, da ga kličejo Mojster. V svoji pripovedi je zajel kako je živel pred obiskom bolnišnice. Imel se malo stanovanje ter svojo veliko ljubezen. Vendar se mu je svet sesul, ko so mu zavrnilo prošnjo za natis knjige. Mojster je postal duševno šibek ter sovražen do svojega romana. Le-tega je sežgal ter se kljub prizadevanju ljubljene odločil končati svoje dotedanje življenje. V bolnišnici je zdaj že četri mesec in misli, da je tako najbolje za njega ter zanjo.

14. poglavje

Po predstavi se dogajanje preseli v delovno sobo Rimskega. Ta od zunaj sliši nek hrup, zato pogleda skozi okno in vidi napol razgaljene ženske. Te si je privoščil prav Korovjev in zato Rimskega popade bes. Vendar se ta hitro izmenja s strahom, saj vzdušje v sobi postaja srhljivo. Obišče ga tudi sprva zaznan Varenuh, ki mu poda napačne podatke o Lihodajevu, vendar Rimski hitro zazna, da v sobi z njim ni Varenuh, temveč oseba brez lastne sence. Ko se Rimskemu uspe izmuzniti iz sobe se odpravi na vlak ter izgine.

15. poglavje

V kliniki pa medtem Nikanorja še vedno zaslišujejo o skritih dolarjih. Sam vztraja, da jih ni nikoli videl in da je za to kriv Korovjev. Pozneje ne Nikanor imel zelo čudve sanje. Znašel se je namreč v gledališču ter se pridružil drugim, ki so že sedeli pod odrom. Izkazalo se je, da gospod na odru od njih pričakuje, da vrnejo tuji valuto in tudi v sanjah Nikonarju ni ničče verjel, da nima z dolarji ničesar opraviti.

16. poglavje

Dogajanje se spet vrne v čas Poncija Pilata. Napoči čas križanja na gori Golgoti. Za konjenico je hodil tudi Levi Matej, ki je hotel Ješuo zabosti ter ga tako rešiti peklenskih muk na križu. Množica je že odšla v mesto, saj je ta večer bil praznik pashe. Levi Matej se čez čas domisli, kako bi lahko prišel do Ješue ter se ves izčrpan zapodi do pekarnice ter ukrade nož. Ko pride nazaj na goro vidi, da je prepozen ter preklinja čez boga. Nemočen opazuje trpečega prijatelja. Rabelj je obsojencem dal piti ter jih takoj zatem zabodel. Levi Matej je ukraden nož uporabil za to, da je trupla spravil s križa. Na gori sta ostala trupla dveh razbojnikov, Levi in umrli Ješua pa sta izginila.

17. poglavje

Preseljeni spet v sodobni čas spoznamo knjigovodja Vasilija Stepanoviča, ki je moral opraviti še dve nalogi, saj se vso osebje Varieteja izginilo. Najprej se odpravi h komisiji za igre in zabave poročat o tem, kar se je zgodilo dan poprej. V taksiju izve, da se denar iz predstave spreminja v ničvredne papirje. Ko pride na cilj se napoti k predsedniku komisije Prohorju Petroviču, od katerega telesa ni bilo v obleki, čeprav je nevidna roka zavzeto zapisovala. Telo je bilo kratko malo nevidno.

Kasneje se Vasilij Stepanovič odpravi na računski oddenek, da bi oddal blaginjo prejšnjega dne. Na poti do tja sreča podružnico mestne gledališke komisije, katere je prevzela pevska evforija. Vse pojoče so odpeljali na kliniko Stravinskega. Za obe prigodi, ki ju je videl Vasili, sta bila kriva Behemot in Korovjev.

Ko je knjigovodja končno prišel na cilj je namesto rubljev v aktovki našel tuj denar ter bil zato takoj zaprt.

18. poglavje

Medtem se je iz Kijeva pojavil stric pokojnega Berlioza – Maksimiljan Andrejevič Poplovski. Dobil je namreč brzojavko s podatkom o nečakovi smrti. Nadvse ga je mikalo stanovanje v Moski, ki bi ga kot edini dedič podedoval. Vendar je to stanovanje že bilo zasedeno, zato so ga Behemot, Azazello ter Korovjev z grožnjami napotili nazaj domov. Poplovski je zaradi govorečega mačka in drugih prigod ves zmeden na hodniku srečal Andreja Fokiča – glavnega točaja v Varieteja, ki je bil tudi namenjen v stanovanje št. 50. Tam je tudi ta doživel srhljivo dogajanje ter izvedel, da bo umrl zaradi raka na pljučih. Ves prestrašen ter popraskan se odpravi do pljučnega specialista Kuzmina, ki mu glede domnevane bolezni ne zna pomagati. Kasneje ima tudi ta srečanje z nečisto silo.

19. poglavje

V tem poglavju spoznamo Margareto Nikolajevno – Mojstrovo ljubezen. V razkošni vili ni trpela materialnega pomanjkanja, vendar ji je nekaj pomenila le Mojstrova fotografija ter delček rešenega ožganega papirja pripovedi o Ponciju Pilatu. Margareta se je zbudila s slutnjo, da se bo ta dan nekaj zgodilo, saj je ponoči sanjala o Mojstru, kar ji drugače ni bilo v navadi. Odpravila se je v mesto in tam na klopci opazovala čuden pogreb. Ob njej se je naenkrat znašel Azazello ter ji pripovedoval o Berliozobi ukradeni glavi. Kasneje pa le preide k bistvu, ter jo povabi k neznancu v goste. Margareta se sprva razburi ter povabilo odkloni, vendar Azazello hitro ukrepa s citiranjem Mojstrovih rešenih zapisov. Zaradi nesrečne ljubezni se Margareta odloči, da bo sledila vsem navodilom ter sprejme Azazellovo kremo ter se odpravi domov.

20. poglavje

Ko je ura odbila dogovorjeni čas, se je Margareta začela mazati s kremo, kot ji je bilo naročeno. To mazilo jo je pomladilo ter ji popravilo vse nepravilnosti na obrazu in telesu. Vso prerojeno sta jo videla njena hišna pomočnica Nataša ter Nikolaj Ivanovič. Azazello ji je po telefonu naročil naj poleti skozi okno ter tako je Margareta na metli za vedno zapustila vilo.

21. poglavje

Med poletom se je Margareta vstavila pred domom Dramlita ter se nevidna odpravila v notranjost. Ko je videla, da tukaj stanuje kritik Latunski, ki je po njenem mnenju kriv za pogubo Mojstra, se je odpravila do njegovega stanovanja. Notranjščino je spremenila v popoln nered ter uničila vse, kar ji je prišlo pod roke. Zaradi povzročene hrupa, je stanovanje začelo zbujati pozornost sostanovalcev in Margareta je morala na metli skozi okno zapustiti stanovanje. Za konec je od zunanje strani razbila okna stavbe. Opazovalcem ni bilo nič jasno, saj Margarete zaradi nevidnosti niso videli ter niso poznali vzroka razbitih oken. Ko je Margareta nadaljevala pot, se ji je na letečem merjascu približala Nataša, ki je po njenem odhodu uporabila ostanek mazila. Merjasec pa je bil Nikolaj Ivanovič, ki mu je Nataša z mazilom namazala čelo ter se po tem tudi preobrazil. Kasneje je Margareta prispela na jaso, kjer so jo pričakali z igranjem koračnice. Na otok je prispel rumen avtomobil pod vodstvom vrane, ter Margareto odpeljal nazaj v Moskvo.

22. poglavje

Vrana odloži Margareto na Moskovskem pokopališču in tam jo pričaka Azazello. Ko priletita do temnega stanovanja št. 50 se Margareta čudi nad velikostjo soban ter ugotovi, da se nahaja v velikanski dvorani. Kasneje jo Korovjev, oblečen v frak pospremi do majhne sobane, kjer se je nahajal tudi drugi del družine: maček Behemot, ki je imel pozlačene brke in opasan trak, Azazello v fraku, naga Hella ter Woland, ki je imel oblečeno staro zakrpano srajco.

Ko sta Behemot in Woland igrala šah, katere figure so bile zmožne motorike, je mag hitro uvidel, da je Margareta pametna ženska in da je bila njegova izbira dobra. Razloži ji, da je bila izbrana za ples zato, ker je v navadi da je spremljevalki ime Margareta in da mora biti domačinka, v tem primeru Moskovčanka.

Kasneje prevzeme Hellino delo ter začne Wolandu tretji v koleno nekako mazilo.

Azazello pove, da sta pred stanovanjem dva nepoklicana gosta in Margareta hitro ugotovi, da sta to Nataša in Nikolaj Ivanovič.

Woland da Margareti še nasvete za ples ter oznani, da je čas za pričetek.

23. poglavje

Ura je odbila polnoč in Margareta je stopila na kraj dogajanja, kjer sta jo je Nataša in Hella umili s krvjo ter jo z nekimi mazili loščile do potankosti. Neznano kako se je Margareta znašla tudi oblečena in obuta, nadeti pa si je morala tudi težko ogrlico, ki jo je čezmerno ovirala, vendar je Margareta to bolečino premagala, saj je prejemale od Behemota in Korovjeva veliko spoštovanja. Korovjev ji je rekel, naj vsakemu izmed povabljenih nameni iskren pozdrav in naj vsakemu nameni enako časa, saj bodo gostje nevšečnosti takoj opazili. Nato so se napotili skozi tropski gozd iz za njim prišli v dvorano s stebri, v kateri so na začetku bili le goli zamorci. Korovjev jo napoti do tulipanov. Tam je igral tudi orkester, in ko jo je dirigent zagledal, ji je posvetil veliko pozornosti in spoštovanja. Margareta mu je pozdrav vrnila z nasmeškom ampak Korovjev jo je takoj opozoril, da to ni dovolj.

V drugi dvorani so Margareto posadili tako, da je imela koleno postavljeno na blazino. Pred njo je bilo stopnišče, videla pa je lahko tudi velikanski kamin.

Par sekund po polnoči sta prišla prva gostja. Ta sta namreč skočila iz kamina, in sicer prvi kot napol razpadlo truplo na vislicah, in drugi kot truplo iz krste. Oba, moški in ženska, sta se spremenila v lepo urejena človeka in Korovjev ji je povedal, da je moški gost bil zagrizen ponarejevalec denarja in da je zastupil kraljevo ljubico. Oba sta Margareti poljubila koleno ter se pomaknila naprej. Prihajal je že naslednji gost, ki je vstopil kot brezglavo okostje ter se hitro spremenil v moža v fraku. Tudi da je zastrupljal, in sicer svojo ženo. Razkosana trupla so še naprej padala iz kamina ter se spreminjala v žive ljudi. Med njimi je bila tudi gospa Tofana, ki je dekletom prodajala strup, s katerim so ubijale svoje može. Ko je pristala v zaporu, so jo druge jetnice zaradi te obtožbe zadavile. Med povabljenimi je bila tudi ženska, kateri je sobarica vsako jutro nastavila robec, saj je z njim ubila svojo mlado dete. Tej ženski, imenovani Frida, je Margareta posvetila več pozornosti kot drugim in zato sta se morala vmešati Behemot in Korovjev.

Čez čas je Margareta začela čutiti v roki in na kolenu peklensko bolečino. Ko se je vrsta končala se je Margareta spet znašla v prejšnji dvorani, kjer sta jo Nataša in Hella spet umili s krvjo ter Margareta se spet dobila energijo.

Ko je ura odbila polnoč (ko bi po logičnih izračunih moralo biti že krepko čez) je nastopila tišina in v dvorani se je pojavil Woland – oblečen kot v spalnici, in sicer v zakrpano dolgo spalno srajco. Azazello mu je prinesel skledo, v kateri je bila Berliozova glava, katera je čez čas dobila znake življenja. Woland je glavi nekaj govoril in nato je glava spet razpadla na dele ter se spremenila v rumenkasto lobanjo na zlati nožici, s smaragdnimi očmi in bisernimi zobmi.

Kasneje je v dvorano stopil še zadnji gost in sicer baron Majgel, ki je bil Wolandu ponudil specialne usluge in zato ga je mag povabil živečega na ples ter tam ga je Azazello tudi ubil. Njegovo kri je morala spiti tudi Margareta in tedaj so se ljudje spremenili v prah, dvorana je izginila in peterica se je spet znašla v skromni sprejemnici.

24. poglavje

Ko so bili spet v spalnici, je Hella pripravljala večerjo. Margareta je bila še vedno pretresena od uboja in preciznosti Azazella. Ta je svojo natančnost dokazal, ko je iz predala potegnil pikovo sedmico na kateri je Margareta zaznamovala enega izmed pikov. To karto je Hella dala pod vzglavnik, Azazello se je obril proč, na ramo naslonil pištolo ter ustrelil v prav ta pik. Premagati ga je hotel Behemot, ki pri streljanju ni imel nobene sreče in je naredil le nered.

Kasneje je Margareta doumela, da je že pozno in da mora oditi. Čeprav ni imela nikamor za iti, ni hotela prositi Wolanda, če lahko še ostane in tako je tudi prestala preizkušnjo maga ter ta jo je rade volje zadržal ter ji je ponudil plačilo za njeno prisotnost na plesu. Margareta je za to hotela uslugo, in sicer da bi Fridi nehali podajati robec ter da bi bila rešena tega mučenja. Skozi vrata je pritekla naga, razmršena ženska, ter Margareta ji je oznanila novico, da je rešena.

Ker je bil Woland mnenja, da s to prošnjo ni naredila nič zase, jo je povprašal še za eno željo. Margareta si je zaželela vrnitev ljubljenega Mojstra in ta se je kmalu zatem pojavil v spalnici. Margareta je bila čisto iz sebe ter ga začela poljubljeni, Mojster pa je le izčrpano stal ter govoril, da je duševno bolan in da si ne zasluži rešitve.

Wolandu je uspelo pridobiti nazaj izgubljene rokopise in to je bilo eno najlepših daril Margareti.

Margareta si je zaželela življenja, ki ga je bila vajena z Mojstrom v prikletju v uličici na Arbatu. Vendar je Mojster hitro dodal, da to ni mogoče, saj v tem stanovanju že dolgo živi drug človek. Ravno ta Mogarič pa je v tistem hipu priletel v spalnico, kjer mu je Woland oznanil novico, da je tega trenutka to več ni njegovo stanovanje. Alojzij Mogarič je namreč prebral kritiko Latunskega, napisal proti Mojstru ovadbo da ima pri sebi ilegalno literaturo ter se vselil v njegovo stanovanje.

Kasneje je Woland osvobodil Natašo, Nikolaja Ivanoviča ter Varenuha.

Woland je Margareti podaril še zlato podkev posuto z briljanti ter tako sta se zaljubljenca odpravila iz stanovanja. Ko je Margareta vstopala v avtomobil se opazila, da je izgubila Wolandovo darilo ter Azazello se je takoj odpravil nazaj, da bi ga poiskal.

To podkev pa je našel pri Anuški, ki je bila skrita na stopnišču, saj so mimo nje odhajali vsi gostje iz stanovanja št. 50 ter odleteli skozi okno. Za nagrado na vrnjeno podkev ji je Azazello podaril dvesto rubljev ter tako sta Mojster in Margareta končno lahko odšla.

Ko sta se znašla spet v kletnem stanovanju je Mojster počival Margareta pa je spet začela prebirati rokopis o Ponciju Pilatu.

25. poglavje

Dogajanje se spet prestavi v Mojstrovo zgodbo.

V Jeršalaimu je huda nevihta. Prokurator leži v naslonjaču ter pije vino čez čas pa se neurje umiri. Pilat vidi, da proti njemu stopa premočen Afranij – načelnik skrivne službe. Ko se ta nasiti ter preobleči, načneta s Pilatom pogovor o križanju. Afranij mu pove, da je bil predvsem zanimiv han-Nasri, saj ni hotel spiti napitka ter si tako ublažiti smrti. Pilat mu naroči, naj obsojence pokopajo diskretno, saj noče, da dobijo privržence ter somišljenike. Beseda tudi teče o Judi iz Kariota, saj je dobil prokurator sporočilo, da ga bo Ješuo

privrženec z nekaj pajdaši danes umoril, podkupljen denar pa poslal nazaj duhovnemu s sporočilom : Vračam prekleti denar!

Pilat naroči, naj Judo iz Kariota obvarujejo pred ubojem, saj noče nobenih nevšečnosti z duhovnim.

26. poglavje

Afranij se napoti od Pilata v mesto in sicer k Nizi, s katero izmenjata nekaj besed. Niza se odpravi po mestu in tam jo opazi Juda. Dogovorita se, da se dobita na določenem kraju, in sicer da Juda hodi za njo, da ne bi kdo kaj posumil. Ko pride Juda na cilj sreča namesto Nize neko moško postavo, katera mu takoj odvzame denar, drugi moški pa ga zabode. Po končanem delu pride tretja postava ter plača morilcema denarno vsoto.

Pilat je medtem zaspal ter v sanjah stopal proti luni na svetleči cesti, in sicer z Ješuo, s katerim sta imela filozofske pogovore. Najlepše je pa bilo to, da usmrnitve tega popotnika ni bilo. Vendar ga je hitro zbudil Mark Podganar ter mu oznanil, da je prišel Afranij. Ta je Pilatu povedal, da je bil Juda ubit. Pojasnil mu je tudi svoje teze o tem, kje bi lahko našli truplo. Prokurator je bil z Afranijem zelo zadovoljen, saj so pod njegovim vodstvom tudi pokopali obsojence. Dvoje trupel do takoj našli na gori, truplo Ješue pa so našli pri Levijem Matejem in ta ga je izročil, ko so mu zatrdili, da se lahko udeleži pokopa. Ko je Pilat izrazil željo, da bi se rad seznanil z Levijem, mu jo je Afranij takoj odobril, saj ga je pripeljal s seboj. Tega je Poncij Pilat bil voljan vzeti v službo v knjižnico, a vendar je Levi Matej vse zavrnil ter ni hotel vzeti ničesar. Pilat mu je rekel, naj mu pokaže zapiske Ješuoovih besed. Ko je Matej rekel, da bo ubil Juda, mu je prokurator rekel, da to nebo mogoče saj je ta že zaboden in da ga je ubil on sam. Ko je Levi Matej odšel, je Poncij Pilat zaspal v naslonjaču skupaj s svojim psom Bangom.

27. poglavje

Ko je Margareta prebrala roman, je bilo že jutri in čas je bil, da je brezskrbno zaspala. Predsej divje pa je bilo na drugi strani mesta, kjer se je veliko število zaposlenih ukvarjalo s čudnim primerom Wolanda. Po dolgem iskanju so našli Rimskega, in sicer v Leningradu, kjer se je skrival v hotelu in sicer v omari. Nazaj iz Jalte je prišel tudi Lihodejev, prikazal pa se je tudi Varenuh. Vsa trojica se državne uslužbenke prosila samo eno – da, jih zaprejo v zaklenjeno sobo, ter da jim zagotovijo stražo. Brez pomislekov so vsi doumeli, da je za ta strah in trepet kriva magična četverica.

Eden izmed izsledovalcev je obiskal tudi Ivana Nikolajeviča, kateri se postal zelo ravnodušen do tega primera ter odločen, da za vedno konča s pisanjem stihov.

Sedaj, ko so imeli že veliko dokazov ter gradiva za dokončanje primera so imela še en problem, in sicer niso imeli nikogar za prijete, saj skrivnostne družčine nikoli ni bilo v stanovanju št. 50, čeprav je vse kazalo na to, da poteka v njem življenje. Vendar se jim je po dolgem čakanju nasmehnila sreča ter so v stanovanju zalotili mačka Behemota, s katerim so se pognali v fizični obračun. Streljali so drug na drugega, vendar so vsi ostali nepoškodovani. Na koncu se je maček odpravil skozi okno na streho ter za sabo prevrnil gorilnik, tako da se je celo stanovanje znašlo v plamenih. Med dimom so videli tudi truplo barona Majgla, vendar ga zaradi kopičenja dogodkov niso mogli izvleči iz plamenov. Iz stanovanja so se rešili samo troje moških postav ter naga ženska.

28. poglavje

Behemot in Korovjev se znajdetata v trgovini za tujce na Smolenskem trgu, kjer s težavo prideta noter. Tukaj si ogledujeta našteto stvari, ki jih je trgovina nudila. Pozornost jima zbudi obilen možakar, ki je kupoval sladice. V oddelku s hrano si tudi Behemot zaželi mandarin ter slanikov in jih tudi poje. Ker se je to prodajalcem zdelo nezaslišano so takoj poklicali Pavla Josifiča, glavnega navzočega v trgovini. Takoj je nastopil Korovjev, ki je z govorom o bogem Behemotu, ki vse dni dela in si je vzel hrano, ker ima do nje pravico, saj je njihov sodržavljan. S tem pri kupcih vzbudi sočustvovanje in star možak tudi porine prej omenjenega obilnega gospoda ter zakriči, da ima Korovjev prav.

Med vso zmedo je Behemot odprl svoj gorilnik ter izlil bencin, ki se je sam od sebe vžgal. Po tem sta se tudi neznano kako znašla pri Gribojedovem.

Tukaj sta se obiskovalca namenila v notranjost, vendar ji dva je pri vhodu vstavila ženska, ki je hotela izkaznice. Po nekem času pa je Arhibald Arhibaldovič, voditelj restavracije, rekel, da naj ju spusti noter ter jima namenil veliko pozornosti. Sam je namreč takoj opazil ter doumel, kdo sta ta dva obiskovalca ter se jima ni hotel zameriti. Ponudil jima je vse najboljše ter spravljal druge goste v stanje ljubosumja. Vendar pa je po nekaj časnem razvajanju v restavracijo prišla oborožena skupina, ter začela streljati na Korovjeva in Behemota. Zadeli so samo v gorilnik, ki se je vnel in tako je tudi ta stavba pristala v plamenih.

29. poglavje

Dogajanje se prestavi na stolp, ki ni dobro viden iz mesta, in sicer sta na njem Azazello in Woland. Tam se pojavi tudi Levi Matej, ki je prinesel sporočilo Ješue, ki je prebral Mojstrov roman in ga prosi naj njemu in Margareti podeli mir. Z ostrim dialogom se ta tudi odpravi nazaj, od koder je prišel. Za njim prideta na stolp Behemot in Korovjev, ki skušata opravičiti ter olepšati svoja dejanja v mestu. Woland jima pove, da se po naslednji nevihti odpravijo iz mesta.

30. poglavje

Medtem pa sta se Margareta in Mojster pravkar zbudila v svojem prikletnem stanovanju. Mojster je bil do sebe še vedno kritičen ter je hotel Margareto prepričati, naj si naredi boljše življenje, saj je reven in sam zase beden. Vendar ga je Margareta zelo ljubila in ga ni hotela zapustiti. Ko sta prišla do sporazuma je na obisk prišel Azazello. Povabil ju je na sprehod z Wolandom in ter dobil potrdilo. Podaril jima je tudi darilo, in sicer prav tako vino, kot ga je pil Poncij Pilat. Ko sta spila vsak kozarec sta padla na tla, saj sta zaužila strup. Vendar pa sta se čez čas zbudila in Azazello jima je pojasnil, da je to del načrta in da ni njun sovražnik. Ko so se napotili iz mesta sta se hotela Margareta in Mojster še posloviti od znanega življenja in zato se je Mojster napotil v kliniko Stravinskega in sicer k Ivanu, saj je bil edini s katerim se je zadnji čas pogovarjal. Ta je bil zelo srečen, da je Mojster našel svojo ljubezen ter da gre na lepše. Ko je trojica odšla je Ivan slišal hrup ter priklical uslužbenko ter jo vprašal kaj se dogaja. Ta mu je povedala, da je njegov sosed, se pravi Mojster umrl in Ivan je vedoč za smrt pripomnil, da vse da je v tem trenutku umrl še nekdo, in sicer Margareta.

31. poglavje

Trojica se je pridružila Wolandu, Behemotu in Korovjevu. Ko so bili že vsak na svojem konju se je Mojster postavil na rob griča ter se zavedal, da odide za zmerja. Ko se je dokončno poslovil so odjezdili. Margareta je pogledala nazaj in videla, da je neznano kako izginilo vso mesto in da je ostal le še prah in cesta.

32. poglavje

Ko so jezdili, obrnjeni proti mesecu je Margareta lahko opazila, da so se Korovjev, Behemot, Azazello on Mojster povsem spremenili. Woland ji je pojasnil, da so v preteklosti naredili neke pregrehe in da so s tem službovanjem poplačali svoj dolg. Medtem so prispeli na samotno gorsko vzpetino, kjer je v naslonjaču sedel moški, poleg njega pa je ležal pes. Ta človek je bil Poncij Pilat, ki že dva tisoč let sam sedi tukaj na gori in čaka mesečno cesto, po kateri si že tako dolgo želi sprehoditi s han.Nasrijem. Woland pove Mojstru, da sedaj ko je srečal svojega junaka, lahko zaključi svoj roman v enem stavku. Mojster zakliče, da ga rešuje tega čakanja in pred Pilatom se prikaže mesečna cesta ter ta se po njen napoti v raj Ješue. Woland obljubbi Mojstru in Margareti srečen dom, kjer bosta uživala svoje dni ter s svojim spremstvom izgine v prepad.

V zori zaljubljenca že vidita svoj dom in se veselita tako težko dočakanega pokoja, ki ga je poleg njiju dobil tudi Pilat.

ZAKLJUČEK

Momenti ironije, prepletenih fabul in zloma realnosti so mu tako domači, da v pisatelju, ki je pisal v tridesetih, ne ugleda revolucionarja pripovednih tehnik. Podatek, da nekdo celo desetletje piše eno in isti roman, vmes vrže rokopis v ogenj in potem ustvarja in popravlja ter ga predeluje na novo in novo, ne da bi dočakal izid svojega življenjskega dela rokopis, je kuriozitet, ki pa več ne gane.

Da bi bralec lahko v njo sploh vstopil, mora poprej preskočiti v Moskvo po oktobrski revoluciji, v čas stalinističnega terorja. Imeti predstavo, v kakšnem vzdušju in na kakšen način so potekale stalinistične čistke, vedeti, katere misli in kakšni stili so bili tedaj prepovedani, zakaj šele na podlagi tega se lahko bralec spusti v občudujoče branje - kakšne genialnosti si je Bulgakov umislil, da bi pod njihovo ironijo izrazil svojo silno kritiko postopkov sovjetskega komunizma. A zanj in za rusko bralstvo v tridesetih, štiridesetih in petdesetih še premalo genialno zakrito; Stalinovi cenzorji so tudi pod sedmimi tančicami in v iracionalnih fabulah zaznali hudiča, smrtno nevarnega režimu.

Če nam torej uspe mojstrovino Bulgakova prebirati skozi identifikacijo z Moskvo tridesetih in če prestopimo na vlak bralne počasnosti, bomo lahko hkrati občudovali političnost dela, uživali v besednem slogu pripovedovanja in se še peklemansko dobro zabavali ob cinizma in sarkazma polnem humorju